

ශ්‍රී ලංකාවේ වගා කරන බිම්මල් අතරට මෑතක එක්වූ බිම්මල් වර්ගයක් වන ගජමුතු බිම්මල් (Button Mushroom) මෙතෙක් කල් යුරෝපා රටවල වගා කල අතර එම රටවල ඉහල ඉල්ලුමක් ඇති ජනප්‍රිය බිම්මල් වර්ගයකි.

අප රටේද සුපිරි හෝටල් සඳහා මෙම බිම්මල් පිටරට වලින් අගයනය කෙරුණි. නමුත් අද අප රටේ සාමාන්‍ය ජනයා අතරටද මෙම වගාව ගෙන යාමට හැකි බව පර්යේෂණ මගින් තහවුරු වී ඇත.

ප්‍රධාන අමුද්‍රව්‍ය ලෙස පිදුරු යොදාගෙන සාදාගත හැකි ගුණාත්මයෙන් යුත් කොම්පෝස්ට් මත නිතකර පාරිසරික තත්ව යටතේ මෙම බිම්මල් වර්ග වගාකර හොඳ ආදායමක් ලබාගත හැක.

කොම්පෝස්ට් සැකසීමට අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය

පිදුරු	කි.ග්‍රෑම් - 500
යූරියා	කි.ග්‍රෑම් - 15.2
නාල් නිවුඩු	කි.ග්‍රෑම් - 34.4
ට්‍රිපල් සුපර් පොස්පේට් (T.S.P)	කි.ග්‍රෑම් - 11
අළු නුණු	කි.ග්‍රෑම් - 24.7
පිප්පම්	කි.ග්‍රෑම් - 15

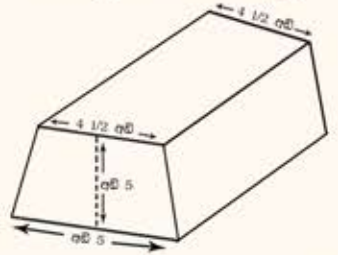
මෙම වගාව සඳහා පරිසර තත්ව දෙකක් අවශ්‍ය වේ.

- ❖ කොම්පෝස්ට් සැකසීම සඳහා උෂ්ණත්වය 28° C වැඩි පරිසර තත්ව සහිත ස්ථානයක 15' x 10' පමණ සිමෙන්ති යෙදූ පොලොවක් සහිත මඩුවක් (කොම්පෝස්ට් සැකසීම ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ ප්‍රදේශ වල සිදුකල හැක)
- ❖ මල් පිපීම සඳහා 18° C වඩා අඩු උෂ්ණත්වයක් සහිත පළිබෝධකරීන් ඇතුළු නොවන ලෙස සකස් කල කාමරයක් (ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික ලෙස නුවරඑළිය, ඇල්කඩුව වැනි ප්‍රදේශ වල වගාකල හැක. අනෙක් ප්‍රදේශ වල වගා කරන්නේ නම් ශීත කාමර සකස්කර වගාව කල යුතුය)

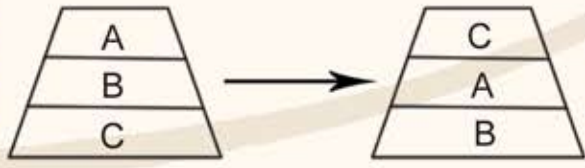
කොම්පෝස්ට් සැකසීම

- ඉහත සඳහන් ආකාරයේ මඩුවක් තුල පිදුරු අඩි 2 - 2 1/2 උසට අතුරා ජලය ඉසීමෙන් තෙත්කර ගන්න
- බැහැරවන ජලය නැවත පිදුරු ගොඩටම එක් කරමින් දින 3ක් පිදුරු ගොඩ පොහවා ගන්න

- 3 වන දිනයේ පිදුරු ගොඩට අමතර ජලය නොදමන අතර පිදුරු ගොඩින් බේරී ඉවත්වන ජලය නැවත පිදුරු ගොඩට එක් කරනු ලැබේ
- හතරවන දිනය වනවිට පිදුරු ගොඩෙහි ජලය ඉතිරි නොවී සියල්ල පිදුරු ගොඩට උරාගෙන තිබිය යුතුය
- පිදුරු පොහවන 3 වන දිනයේ යූරියා, ට්‍රිපල් සුපර් පොස්පේට් හා අළු නුණු නියමිත ප්‍රමාණ ගෙන එකට මිශ්‍ර කර කළු පොලිතිනයකින් වසා තබන්න
- හතරවන දිනයේ මිශ්‍රකර තිබූ රසායන ද්‍රව්‍ය හා නාල් නිවුඩුද වෙන වෙනම කලවම් කරමින් තෙමාගත් පිදුරු සමඟ ටිකෙන් ටික මිශ්‍ර කර ගන්න
- මඩුව එක් පසෙක ලී රාමු වලින් ත්‍රිපිසියමක් සකස් කරගෙන ඒ තුලට පිදුරු මිශ්‍රණය දමා ලිනිල්ව ගොඩකරනු ලැබේ. එහි උස අඩි 5 ක් හා පළල අඩි 5 ක් විය යුතු අතර, මුදුනත පළල අඩි 4 1/2 ක් ලෙස සකසා ගත යුතුය

- මෙලෙස ගොඩගසා ගත් පිදුරු දින 6 ක් තැබිය යුතුය. මේ කාලය තුල පිදුරු ගොඩ වටේට වියළි ස්වභාවයක් ඇත්නම් මීදුමක් ලෙස ජලය ඉසා තෙත් කල යුතුය
- දින 6 කින් පසු පළමු පෙරලීම කල යුතුය
- පිදුරු ගොඩ ඉහල සිට පහලට ABC ලෙස කොටස් 3 කට වෙන්කර ගන්න. මැද B කොටස යටටම ද, උඩ A කොටස මැදට ද, යටම C කොටස උඩටම ද සිටින සේ නැවත ත්‍රිපිසියමක් ආකාරයකට ගොඩ කරන්න. මෙසේ සෑම ගොඩ කිරීමක්ම අඩි 5 ක් උසට ද, අඩි 5 ක් පළලට ද මුදුනත අඩි 4 1/2 ක් ද වන සේ පිදුරු ගොඩ ගොඩකර ගන්න

පළමු පෙරලීම දින 6 ක් පසුවත් 2-7 දක්වා පෙරලුම් දින තුනෙන් තුනටත් සිදු කරනු ලැබේ.

- ❖ මෙසේ දින 3 කට වරක් පිදුරු ගොඩ 7 - 8 වතාවක් පෙරලීම සිදුකල යුතුය. කොම්පෝස්ට් ගොඩ දිගු ඇති ප්‍රමාණය අනුව පෙරලීමේ වාර ගණන තීරණය වේ. එමෙන්ම ගොඩ පෙරලා නැවත ගොඩ කිරීමේදී ඉහත ලෙසට ත්‍රිපිසියමක් ආකාරයට ගොඩ කිරීමට වගබල ගත යුතුය
- ❖ 3 වන පෙරලීමේදී මුළු ගොඩම කඩා එයට පිප්පම් එක්කර හොඳින් මිශ්‍රකර නැවත ත්‍රිපිසියමක් නැඩියට ගොඩකල යුතුය. ඉන්පසු 4 වන පෙරලීම සිදු කරන විට නැවත ABC ලෙස ගොඩ වෙන් කර පෙරලීම සිදුකර ගොඩකල යුතුය
- ❖ කොම්පෝස්ට් ගොඩ පෙරලීමේ වාර ගණන ප්‍රමාණවත් යැයි තීරණය කරන අවස්ථාව වන විට එහි ඇමෝනියා ගඳ අවම විය යුතුය

කොම්පෝස්ට් ගොඩ පෙරලන අවස්ථා වල විශේෂ ලක්ෂණ

- දෙවන පෙරලීම වන විට,
- ❖ කොම්පෝස්ට් ගොඩෙහි,
  1. මතුපිට වියළි ඇත
  2. උෂ්ණත්වය වැඩිය
  3. තෙතමනය වැඩිය
- ❖ ඇමෝනියා ගඳ වැඩිය
- ❖ කොප්‍රිනස් (Coprinus) නම් දිග නටුවක් සහිත බිම්මල් වර්ගයක් දැකිය හැක (තිත්ත බිම්මල්)
- ❖ කොම්පෝස්ට් ගොඩ අවට මැස්සන් දැකිය හැක.

තුන්වන හා හතරවන පෙරලීම වන විට,

- ❖ කොම්පෝස්ට් ගොඩෙහි ඇක්ටිනෝමයිසීටිස් (Actinomycetia) නම් සුදු පැහැති දිලීරයක් දැකිය හැක

- හතරවන පෙරලීමෙන් පසු,
- ❖ කොම්පෝස්ට් ගොඩ තේ කොළ මෙන් කළු පැහැතිය
- ❖ තෙතමනය 60% - 65% පමණ වේ
- ❖ ඇමෝනියා ගඳ සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත්ව ඇත

හොඳ කොම්පෝස්ට් වල තිබිය යුතු ගුණාංග

- තද දඹුරු පැහැතිය
- pH අගය 7.2 - 7.8 විය යුතුය
- තෙතමනය 60% - 65%
- නොඇලෙන සුළු විය යුතුය
- ඇමෝනියා ගඳ නැතිවීම
- කෘමි හා දිලීර රෝග නැති විය යුතුය

❖ මෙසේ සකසා ගත් ගුණාත්මයෙන් ඉහළ කොම්පෝස්ට් ගොඩ කඩා ෆෝමලින් වලින් පිරිසිදු කල සිමෙන්ති පොළොවක් මත තිවෙන්නට හරිනු ලැබේ

❖ කොම්පෝස්ට් මිශ්‍රණයට බීජ දමා මිශ්‍ර කර පොලිතින් වලින් සකස් කල බෑග්, ජලාස්ථික් කුඩා හෝ ලී වලින් සකසා ගත් පෙට්ටි වලට දැමිය හැක. කොම්පෝස්ට් 500 kg සඳහා බීජ 6-7 kg පමණ ප්‍රමාණවත් වේ

❖ බීජ යෙදූ වගා මළු, කුඩා දිලීර වර්ධනය සඳහා 18°C - 20°C උෂ්ණත්වයක් සහිත කාමර වල දින 21 - 25 පමණ කාලයක් තබනු ලැබේ

❖ දින 21-25 ගත වන විට දිලීර වර්ධනය වූ වගා මළු වල මල් පිපීම ඉක්මන් කිරීම පිණිස කේසිං දැමීමක් සිදු කරනු ලැබේ

කේසිං යෙදීමට යුද්‍ය වගා මල්ලක්

කේසිං මිශ්‍රණය සැකසීම

• මේ සඳහා ගල්, බොරළු හා අපද්‍රව්‍ය ඉවත්කල මතුපිට පස් කොටස් 1 කට ඉතාමත් පරණ වූ ගොම පොහොර කොටස් 2 ක් කලවම් කර පොලි ප්‍රොපිලින් මඳුවල දමා සුමාලයෙන් පැය 4 ක් පමණ තම්බා පිටානුහරණය කරගනු ලැබේ

• පිටානුහරණය කල කේසිං මිශ්‍රණය හොඳින් තිවුන පසු දිලීරය වැඩුන කොම්පෝස්ට් මල්ලේ මතුපිට පිදුරු මඳක් අවුස්සා අහල් 3/4 ක් පමණ උසට කේසිං තට්ටුවක් දමනු ලැබේ

• කේසිං කිරීමෙන් අනතුරුව වගා කාමර වල උෂ්ණත්වය 18°C - 20°C පමණ විය යුතුය

• කේසිං ස්ථරය වියළී, ඉරිතලා යාම වැළැක්වීමට ජලය මිදුමක් ලෙසට වගා මළු වලට යෙදිය යුතුය

• දින 10-12 ගතවූ පසු කේසිං ස්ථරය මතද දිලීර ජාලය වර්ධනය වී තිබෙනු දැකිය හැක. මෙම අවස්ථාව වන විට කාමර තුල උෂ්ණත්වය 16°C - 18°C පමණ තබාගත යුතුය

• කේසිං මතද දිලීරය වර්ධනය වී දින 10 ක් පමණ ගතවන විට ඉතා කුඩා මල් කැකුළු ඇති වීමට පටන් ගනී

• මේ කාලයේ වගා බඳුන් වලට මිදුමක් ලෙස ජලය ඉසීමත් 80-85% ආර්ද්‍රතාවයක් කාමර තුල තිබීමත් වැදගත්ය

• කුඩා කැකුළු ඇතිවී දින 5 කින් පමණ මල් නෙලා ගත හැකි අතර පොලි ප්‍රොපිලින් මළු වල අසුරා වෙළඳපොලට යැවිය හැක

• මල් නෙලීමේදී කේසිං තට්ටුවට අවම නානියක් වන පරිදි මල් නෙලා ගත යුතුය. ඉවත්වන පස් වෙනුවට පිටානුහරිත කේසිං මිශ්‍රණය යෙදිය යුතුවේ

• සෑම වගා මල්ලකම එකම දින මල් නොපිපෙන අතර පළමු අස්වැන්න නෙලා ගත් මළු වල නැවත දින 7-10 කට පසු නැවත මල් පිපෙන නිසාත් සෑම දිනකම මල් නෙලා ගත හැකිය

• මල් දින හැරෙන්නට පෙර බොත්තම් අවස්ථාවේම නෙලා ගැනීම වැදගත් වේ

• කොම්පෝස්ට් ඔටින් 10-15% අස්වැන්නක් ලබාගත හැක

• සුපිරි හෝටල් සඳහා වන ඉල්ලුම ඉහල විමත් බිම්මල් කිලෝවක මිල රු: 800-1200 අතර විමත් නිසා මෙම වගාවෙන් ඉහල ආදායමක් උපයාගත හැකිය

නායකණික තොරතුරු
 දුරකථන විකාශනය මෙතෙවිය
 උපදෙස්
 මීමිනි උවුනම් විය (පර්යේෂණ සිලබරි)
 සිලෝනම් පොහොරින්ගන විය (කෘෂිකම් උපදෙස)
 උද්‍යාන තෝරා ගැනීමේ නව සංවර්ධන ක්‍රියාකාරක
 ගවතොරුව - පැරණිදොණ
 විද්‍යාංග - 081-2388011-13

ගජමුතු බිම්මල් වගාව

ජාතික කෘෂි තාක්ෂණ උද්‍යානය
 මුහුදුමුහුණත පොළොව, නුගේගොඩ
 National Agro-Technology Park